

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՑԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Պատմության

ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ Ֆելիքս Մովսիսյան Վազգենի /Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն № 9

« 23 » հունվարի, 2023 թ.

Պ/մ-009- ՄԱՍՈՆՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԵԹՈՂԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

022201.00.7 – Պատմություն

Կրթական ծրագիր՝

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

022201.01.7 – Պատմություն

Որակավորման աստիճան՝

/բակալավր, մագիստրատուրա/

մագիստրոս

Ամբիոն՝

/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Պատմության

Ուսուցման ձևը՝

/առկա, հեռակա/

առկա, հեռակա

Կուրս/կիսամյակ

առկա՝ մագիստր. 2-րդ կուրս, 2-րդ կիսամյակ

Դասախոս(ներ)՝

/անուն, ազգանուն/

Ֆելիքս Մովսիսյան

Էլ. hauget@ntr_felmov@mail.ru

Վանաձոր- 2024թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1.	Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում	3
2.	Դասընթացի նպատակը և խնդիրները	3
3.	Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները	4
4.	Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները	
5.	Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների	
6.	Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը	
7.	Ուսումնական աշխատանքները տեսակները	
8.	Դասավանդման մեթոդներ	
9.	Ուսումնառության մեթոդները	
10.	Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը	
11.	Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ	
12.	Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ	
	12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ	
	12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ	
	12.3. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ	
	12.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ	
13.	Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում	
14.	Գնահատում	
	14.1. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում	
	14.2. Հարցաշար	
	14.3. Գնահատման չափանիշներ	
15.	Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ	

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում¹.

«Մասնության պատմություն» դասընթացը կարևորվում է պատմության բնագավառում մասնագետների պատրաստման գործընթացում, ներառված է «011401.18.7 – Պատմություն» կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի «Ընդհանուր մասնագիտական» կրթամասում:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1. Դասընթացի նպատակն է.

- Ուսանողներին տալ գիտելիքներ մասոնների՝ որպես համաշխարհային պատմության մեջ ամենահանրահայտ և ամենանշանավոր գաղտնի ընկերության անդամների մասին, որոնց գործունեությունը մի քանի հարյուրամյակ շարունակ պատված է եղել գաղտնիության ու խորհրդավորության քողով, ինչպես նաև բազմաթիվ առասպելներով և մտածածին, հորինովի պատմություններով: Մասոնական օթյակների անդամներ են եղել և ներկայումս էլ հանդիսանում են համաշխարհային պատմության մեջ լուրջ դերակատարում ունեցած բազմաթիվ միապետներ, կառավարիչներ, քաղաքական, տնտեսական, մշակութային գործիչներ:
- Հանգամանորեն ներկայացնել մասոնական ընկերությունների օթյակները, օրդենների գործունեությունները, նրանց խորհրդանիշերը, կանոնադրությունը, գաղտնիքները, նշանավոր մասոնական ընկերությունների պատմությունը: Միաժամանակ կարևորվում է նշանավոր մասոնների գործունեությունը, բացահայտվում են համաշխարհային պատմության բազմաթիվ իրադարձություններ, որոնք անմիջականորեն առնչվում են մասոնական ընկերությունների գործունեության հետ:

2.2 Դասընթացի խնդիրներն են.

1. Ուսանողներին ծանոթացնել Մասնության պատմությանը, ներկայացնել մասոնների ծագման, կազմավորման, տարածման, գաղափարախոսության, համաշխարհային պատմական գործընթացներին մասնակցության, ժամանակակից աշխարհում նրանց ունեցած տեղի ու դերի մասին
2. Խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր տեսական գիտելիքները պատմության վերաբերյալ:
3. Ուսանողներին սովորեցնել գիտելիքներն ու ունակությունները կիրառել պրակտիկ գործունեության մեջ:
4. Նախապատրաստել հետագա մասնագիտական գործունեության:

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները .

«Մասնության պատմություն» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների մոտ համաշխարհային պատմության իմացությունը, փաստերը համադրելու և վերլուծելու կարողությունների առկայությունը:

¹ Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբլոկների

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)² և կոմպետենցիաները.

«Մասոնության պատմություն» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է.

1. իմանա մասոնների ծագումը, կազմավորումը, գաղափարախոսությունը, համաշխարհային պատմական գործընթացներին մասնակցությունը, ժամանակակից աշխարհում նրանց ունեցած դերը:

կարողանա.

2. ներկայացնել մասոնների գաղտնի ընկերությունները
3. բացահայտել մասոնների դերը Ամերիկայում, Ֆրանսիայում, Ռուսաստանում տեղի ունեցած հեղափոխություններում և 19-րդ դարի ազատագրական շարժումներում
4. ներկայացնել մասոնների դերը ժամանակակից աշխարհաքաղաքական գործընթացներում
5. կատարել պատմագիտական վերլուծություններ

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կրերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

Ա)Ընդհանրական կոմպետենցիաներ

- վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն
- կազմակերպելու և պլանավորելու ունակություն
- հենքային և ընդհանուր գիտելիքներ
- քննադատական վերլուծության և ինքնաքննադատման ունակություն
- թիմային աշխատանք
- միջանձնային ունակություններ
- միջառարկայական թիմում աշխատելու ունակություն
- գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն
- հետազոտություններ կատարելու ունակություններ
- սովորելու ունակություն
- նոր գաղափարներ առաջ քաշելու ունակություն
- այլ երկրների մշակույթների և սովորույթների իմացություն
- ինքնուրույն աշխատելու ունակություն

Բ)Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ՄԿ)

² <http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf>

Լրացվում է «Առարկայի նկարագրի մշակման ռազմավարության» կոմպետենցիաների ցանկին համապատասխան:

- կարողանա համադրել պատմական փաստերը և համակողմանի գնահատել երևույթները
- ունենա սկզբնաղբյուրների հետ աշխատելու հմտություններ
- կարողանա կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառել պատմական իրողությունները հասկանալու համար
- կարողանա պատմական կոնկրետ փաստերն ու երևույթները բացահայտել ընդհանուր տեսությունների, գաղափարների տեսանկյունից
- ունենա պատմագիտական հետազոտություններ կատարելու ունակություններ

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների³.

«Մասնության պատմություն» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել պատմության բնագավառում մասնագիտական գործունեության ընթացքում, ուսումնական հաստատություններում աշխատելու, կրթությունը շարունակելու և պատմագիտության բնագավառում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	6 կրեդիտ/ 180 ժամ	

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակ	Ժամաքանակ
Դասախոսություն	54	
Գործնական աշխատանք		
Մեմինար պարապմունք	30	
Լաբորատոր աշխատանք		
Ինքնուրույն աշխատանք	96	
Ընդամենը	180	
Ստուգման ձևը (ստուգարք/ ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)	ընթացիկ քննություն	

7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները⁴ .

³ Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

⁴ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:

- **Սեմինար պարապմունքները** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները: Սեմինարի ընթացքում ուսանողները քննարկում, պատասխանում են թեման, զեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:

Սեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականություն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել ելույթի բովանդակության հարցադրումների և պատասխանների մասին:

- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են⁵

- **Ռեֆերատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրվող, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
- **Կլոր սեղան** – ինքնուրույն աշխատանքի ձևին բնորոշ է թեմատիկ բանավեճի համադրումը խմբային աշխատանքի հետ:
- **Կունկրետ իրավիճակների վերլուծություն** – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենաարդյունավետ և տարածված ձևերից մեկն է, որը զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարբեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:
- **Նախագծերի մեթոդ** – ուսումնաձանաչողական, ստեղծագործական կամ խաղային համատեղ գործունեության տեսակ է, սովորող-գործընկերների միջև, որոնք ունեն ընդհանուր նպատակ և համաձայնեցված միջոցներ՝ ուղղված որևէ խնդրի լուծման կամ որոշակի արդյունքի ձևակերպման:
- **Զեկույց** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:

8. Դասավանդման մեթոդներն են⁶ դասախոսություն-քննարկում, թեմատիկ սեմինար,

⁵ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

⁶ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

սեմինար-բանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական և խմբային, ուսուցում գործողությամբ, իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն, գործարար խաղեր, խաղայնացում

9. **Ուսումնառության մեթոդներն են**⁷՝ մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում

⁷ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների⁸.

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարամետր	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
1.	Մասոնների գաղտնի ընկերությունները	6				6
2.	Մասոնական կանոնադրությունը և մասոնական աստիճանակարգությունը	4				6
3.	Մասոնական արարողակարգերը	4				6
4.	Մասոնական խորհրդանիշները	4				6
5.	Մասոնական գաղտնի ընկերությունների կազմավորումը Արևմտյան Եվրոպայի երկրներում	4				6
6.	Մասոնները և XVII դարի ամերիկյան հեղափոխությունը	4				6
7.	Մասոնները և XVIII դարի ֆրանսիական հեղափոխությունը	4				6
8.	Մասոնները և XIX դարի ազատագրական շարժումները	4				6
9.	Մասոնական դավադրություններ. առասպել ² 1, թե իրականություն	4				6

⁸ Նման է օրացուցային պլանին

10.	Մասոնները ժամանակակից աշխարհում	4				6
11.	Մասոնությունը Ռուսական կայսրությունում: Ծագումը և տարածումը	4				2
12.	Ռուսական քաղաքական մասոնությունը	4				2
13.	Մասոնները և հեղափոխությունները Ռուսաստանում	4				2
14.	Մասոնության ծագումն ու տարածումը		6			2
15.	Մասոնական արարողակարգերը		6			2
16.	Մասոնական խորհրդանիշները		6			2
17.	Մասոնությունը Ռուսական կայսրությունում: Ծագումը և տարածումը		4			2
18.	Ռուսական քաղաքական մասոնությունը		4			2
19.	Մասոնները և հեղափոխությունները Ռուսաստանում		4			2
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		54	30			82

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

h/h	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		

1.	Башилов Б. "История русского масонства"	Москва, 1992.
2	Бегун А.П., Франкмасонства"	Витебск, 1984.
3	Берберова Н.Н., "Люди и ложа"	Москва, 1992.
4	Боголюбов Н., "Тайные общества XX века"	Москва, 2001.
5	Боровой А., "Современное масонство на Западе"	Москва, 1992. Киев, 2001.
6	Курбатов В.И., "Тайное общество масонов"	Москва, 2007
7	Марамарко М., "Масонство в прошлом и настоящем"	Москва, 2007.
8	Масоны и масонство. Сборник статей. том I-II	Москва, 1997.
9	Черняк Е.Б., "Невидимые империи"	Москва, 1987
12	Соловьев О.Ф., "Масонство в мировой политике XX века",.	Москва, 1998
13	Берберова Н.Н.. "Люди и ложа. Русские масоны XX столетия",	Москва, 1997.
14	Вернадский Г.В. Русское масонство в царствование Екатерины II,	СПб, 1999.
15	Бакунина Т.А. Знаменитые русские масоны. Вольные каменьщики,	Москва, 1991.
16	Бакунина Т.А. Русские масоны,	Москва, 1990.
17	Башилов Б. История русского масонства.,	Москва, 1992-1995.
18	Брачев В.С. Масоны в России: от Петра I до наших дней,	СПб, 2002.
19	Брачев В.С. Масонство и власть в России (XVIII–первая четвертьXIX в.)	СПб, 2000

20	Замойский Л., “За фасадом масонского храма”,	Москва, 1990.
21	Ридли Джаспер, Фримасоны. Люди, творящие мировую историю,	Москва, 2007.
22	Иванов В.Ф., “Провославный мир и масонство”,	Москва, 1993.
23	Карпачев С.П., “Российское масонство XVIII – XX веков”,	Москва, 2000.
24	Печникова Р.Ю. Мальтийский орден в прошлом и настоящем,	М., 1990.
25	Перминов П. Под сенью восьмиконечного креста”,	Москва, 1991.
26	Масоны и масонство. Сборник статей. том I-II,	Москва, 1997.
27	Платонов О.А. Терновый венец России,	Москва, 1996.
28	Николаевский Б. Русские масоны и революция,	Москва, 1990.
29	Новиков Р.Д. Масоны и русская культура,	Москва, 1996.
30	Серков А.И. История русского масонства,	Москва, 1997.
31	Серков А.И. Русское масонство 1731-2000. Энциклопедический словарь,	Москва, 2001.
32	Серков А.И. История русского масонства XIX века,	СПб, 2000.
33	Соловьев О.Ф. Русские масоны,	Москва, 2007.
34	Соловьев О. Ф. Масонство в мировой политике XX века,	Москва, 1998.
35	Старцев В. И. Русское политическое масонство начало XX века,	СПб, 1990.
36	Эрцен–Глерон В Э. Тайные фигуры розенкрейцеров,	Москва, 1997.

37	Никитин А. Л., Эзотерическое масонство в Советской России. Документы 1923-1941гг.,	М., Минувшее, 2005
38	Аврех А.Я. Масоны и революция,	М., 1990.
39	Александр Гучин, Конспирология,	М., 2005
40	Акунов В., История Тевтонского ордена,	М., 2012
41	Андреев А.И. Асасины, карбонарии, розенкрийцеры, масоны.	М. 2001.
42	Андрей Буровский, Евреи, которых не было, книга 1, М., 2004, книга 2,	М., 2004
43	Арш Г.Л. Этеристкое движение в России.	М., 1970.
44	Бегунов Ю.К. Тайные силы в истории России.	СПб, 1996
45	Бейджент М., Ли Р. Линкольн. Священная загадка.	СПб, 1993.
46	Бейджент М., Ли Р. Тайны цивилизаций. Храм и ложа.	М., 2003.
47	Бейджент М., Ли Р. Храм и ложа. От тамплиеров до масонов.	М., 2006.
48	Бейли Ф. Дух масонства.	М., 1999.
49	Бичев Т., Николов Н. Зловещий заговор.	М., 1994.
50	Блэк Джонатан, Тайная история мира,	М., 2009.
51	Бокова В.М. Эпоха тайных обществ.	М., 2003
52	Борис Башилов, Александр Первый и его время. Масонство в царствование Александра I	

	https://allconspirology.org/books/Boris-Bashilov_Aleksandr-Pervyy-i-ego-vremya--Masonstvo-v-tsarstvovanie-Aleksandra-I/	
53	Борис Башилов, Враг масонов N1 (масоно - интеллигентские мифы о Николае I) https://historylib.org/historybooks/Boris-Bashilov_Vrag-masonov-N1--masono-intelligentskie-mify-o-Nikolae-I/	
54	Борис Башилов, История русского масонства	
55	Борис Башилов, Легенда, оказавшаяся правдой https://royallib.com/book/bashilov_boris/legenda_okazavshayasya_pravdoy.html	
56	Борис Башилов, Масонство и русская интеллигенция https://www.booksite.ru/fulltext/0/001/001/033/58.htm	
57	Борис Башилов, Масоны и заговор декабристов https://historylib.org/historybooks/Boris-Bashilov_Masonry-i-zagovor-dekabristov/	
58	Борис Башилов, Почему Николай I запретил в России масонство	
59	Борис Башилов, Пушкин и масонство	
60	Борис Башилов, Робеспьер на троне , Революция, совершенная Петром и ее исторические результаты	

61	Борис Башилов, Русская Европа. Начало масонства в России https://historylib.org/historybooks/Boris-Bashilov_Russkaya-Evropiya--Rossiya-pri-pervykh-preemnikakh-Petra-I--Nachalo-masonstva-v-Rossii/	
62	Борис Башилов, Рыцарь времен протекших. Павел Первый и масоны https://historylib.org/historybooks/Boris-Bashilov_Rytsar-vremen-protexshikh----Pavel-Pervyy-i-masonry/	
63	Борис Башилов, Тишайший царь и его время https://www.litmir.me/br/?b=53423	
64	Бостунич Г. Масонство и русская революция.	М. 1995.
65	Браун Даниэль. Код да Винчи,	М., 2005.
66	Брачев В.С. Масоны в России. За кулисами видимой власти,	СПб, 2002.
67	Брачев В.С. Масоны и власть в России,	М., 2003.
68	Брачев В.С. Между мистикой и политикой,	СПб, 2005.
69	Брачев В.С. Русское масонство XVIII-XX вв.,	СПб, 2000.
70	Брачев В.С. Русское масонство XX века,	СПб, 2000.
71	В.С. Брачев, А.В. Шубин, Масоны и февральская революция 1917 г.,	М. 2007
72	Бурлацкая Л.. Тайные общества или кто правит миром,	М., 2003.
73	Виноградов А. Тайные битвы XX столетия.	М. 1999.
74	Гекертон Ч.У. Тайные общества всех веков и всех стран,	М., 1993.
75	Гоголицин Ю.М. Тайные общества в истории человечества, или кто правит миром,	Ростов на – Дону, 2010.
76	Гризингер Т., Иезуиты. Полная история ордена,	М., 2004

77	Дедопулос П. Масоны. Взгляд изнутри тайного общества,	М., 2007.
78	Демурже Ален, Рыцари Христа,	СПб, 2008.
79	Дуглас Смит. Работа над диким камнем. Масонский орден и русское общество в XVIII века,	М., 2006
80	Жариков Е., Пророчество великого магистра тамплиеров,	М., 2012
81	За кулисами видимой власти. Под ред. С. Гушко,	М., 1984
82	Замойский Л.П. Масонство и глобализм.	М. 2001.
83	Карпачев С.П. Масоны. Словарь.	М., 2008.
84	Карпачев С.П. Путеводитель по масонским тайнам.	М., 2003.
85	Карпачев С.П. Русские масоны начала XX века. Персональный состав.	М., 1997.
86	Карпачев С.П. Российские масоны конца XIX- начала XXвека,	М., 1999.
87	Ковалская М.И. Итальянские карбонарии,	М. 1977.
88	Ковалская М.И. Движение карбонариев в Италии,	М., 1971.
89	Лобе Марсель. Трагедия ордена тамплиеров.	М., 2007.
90	Луис Мигель Мартинес Отеро, Иллюминаты. Ловушка и заговор,	СПб, 2008
91	Малышев В. За ширмой масонства.	Минск, 1988.
92	Масонство в его прошлом и настоящем.	М. 1991.
93	Масоны. История, идеология, тайный культ.	М., 2005.
94	Минутка И. Заговор тайных вождей,	М., 1998.
95	Монселе Шарль. Женщины-масоны,	М., 1993.

96	Морган Пэт. Секреты масонов.	М., 2008.
97	Моромарко М. Масонство. Страницы истории.	М., 1990.
98	Найт К., Ломас Р. Ключ Хирама. Фараоны, масоны и открытие тайных свитков Иисуса.	М., 2006.
99	Николас Хаггер. Синдикат. История создания тайного мирового правительства и методы его воздействия на экономики,	М., 2007
100	Новиков В.И. Масонство и русская культура,	М., 1998.
101	Отеро Луис. Масонство. История, символы, загадки,	СПб, 2008.
102	Пель фон Л. Тайные общества. Тамплиеры, розенкройцеры, масоны, иллюминаты.	М., 2007.
103	Платонов О.А. Россия под властью масонов.	М., 2010.
104	Платонов О.А. Тайная история масонства. Документы и материалы.	М., 2000.
105	Робинсон Дж. Масонство. Забытые тайны.	М., 2000.
106	Руа Ж.Ж., Мишо Ж. История рыцарства.	М., 2008.
107	Рыбалка А. Синельников В. Интервью с масоном.	М., 2005.
108	Русское масонство XVIII-XX веков как историко-культурное явление.	Спб, 1998.
109	Сахаров В.И. Русское масонство в портретах.	М., 1999.
110	Серков А.И. История русского масонства после Второй мировой войны,	СПб, 2000.
111	Серков А.И. Российское масонство 1800-1861.	М., 1991.
112	Смоули Р. Гностики, катары, масоны или Запретная вера.	М., 2008.
113	Соловьев О.Ф. Масонство, словарь-справочник.	М. 2001.
114	Соловьев О.Ф. Русские масоны от Романовых до Березовского.	М., 2004
115	Спаров В., Благовещенский Г. Тайные общества, проявщие миром,	М., 2007

116	Тайные общества и секты.	Минск, 1996.
117	Тайные ордена. Масоны.	Ростов на –Дону, 1997.
118	Тарасов А. Масоны в России.	М., 2003.
119	Теория заговора, книга 2, Войка против человечества,	СПБ, 2012
120	Теория заговора, Самые загадочные события тысячелетия.	СПБ, 2011
121	Уайт А. Новая энциклопедия масонства.	СПб-М., 2003.
122	Уилихерст У.Л. Масонское посвящение.	М., 2001
123	Фо Ли. Дело тамплиеров.	М., 2007.
124	Фроянов И.Я. Октябрь семнадцатого. Глядя из настоящего,	СПб, 1997.
125	Фроянов И.Я. Погружение в бездну.	СПб, 1999.
126	Харитонович Д. Масонство.	М., 2001.
127	Шустер Г., История тайных обществ, союзов и орденов,	М., 2019
128	Юрий Голдберг, Храм и ложа, От тамплиеров до масонов,	М., 2006
129	Перминов П., “Под сенью восьмиконечного креста”	Москва, 1991
130	Печникова Р.Ю., “Мальтийский орден в прошлом и настоящем”	Москва, 1990
131	Эрцен – Глерон В.Э.,” Тайные фигуры розенкрейцеров”,	Москва, 1997
132	Ридли Джаспер, ”Фримасоны”	Москва, 2007

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Գրականություն ⁹
1.	Մասոնների գաղտնի ընկերությունները	Մասոնության ծագումը: Մասոնների անտիկ ժառանգությունը: Ռոզենկրոյցների ընկերությունները: Տամայլիերների ընկերությունները: Մասոններն ու եկեղեցին: Մասոնական հավատալիքի էությունը: Մասոնության ճյուղերը:	6	տե՛ս գրականության ցանկը
2.	Մասոնական կանոնադրությունը “ մասոնական աստիճանակարգությունը	Մասոնների կանոնադրությունը: Ջ.Անդերսոնի «Մահմանադրության գիրքը»: Մասոնական լոժաները (ժողովարանները): Մասոնության կառուցվածքը “ աստիճանակարգությունը: Մասոնության աստիճանները: Օրդենի գաղտնիությունը: Մասոնության մշտական պիտույքները:	4	տե՛ս գրականության ցանկը
	Մասոնական արարողակարգերը	Լոժայի (ժողովարանի) ընդունելությունը: Աշակերտի, վարպետի “ բարձրաստիճան վարպետի ձեռնադրումները:	4	տե՛ս գրականության ցանկը
	Մասոնական խորհրդանիշները	Խորհրդանիշեր, նշաններ, այլաբանություններ: Կեռախաչ: Թվերի խորհրդանիշ “ այլն	4	տե՛ս գրականության ցանկը
	Մասոնական գաղտնի ընկերությունների կազմավորումը Ար “ մտյան Եվրոպայի երկրներում	Մասոնական ընկերությունների կազմավորումը: Լոնդոնյան Գերագույն խորհուրդը: Անգլիայի մեծ լոժան (ժողովարանը): Շոտլանդական մասոնությունը: Ֆրանսիական մասոնությունը: Իտալական լոժան, Մալթական լոժան:	4	տե՛ս գրականության ցանկը
	Մասոնները “ XVII դարի ամերիկյան հեղափոխությունը	Ամերիկյան մասոնների կազմավորումը: Մասոնները “ ամերիկյան գաղութների անկախության համար	4	տե՛ս գրականության ցանկը

⁹ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

		պատերազմը: Ամերիկյան մեծ մասոնները		
	Մասոնները " XVIII դարի ֆրանսիական հեղափոխությունը	XVIII դարի ֆրանսիական լուսավորիչ – մասոնները: Ֆրանսիական Բուրբոնները " մասոնները; Միապետական մասոնները: Հեղափոխական մասոնները:	4	տե՛ս գրականության ցանկը
	Մասոնները " XIX դարի ազատագրական շարժումները	1810-1826թթ. ազատագրական պայքարը Լատինական Ամերիկայում " մասոնները: Ֆիլիպի Էտերիան " 1821-1829թթ. հունական ազատագրական պայքարը: XIX դ իտալ. ազատագրական պայքարը " մասոնները: 1848 - 1849թթ. եվրոպական հեղափոխական ազգային - ազատագրական շարժումները " մասոնները	4	տե՛ս գրականության ցանկը
	Մասոնական դավադրություններ. առասպել, թե իրականություն	Թերմիդորի 9–ի հեղաշրջումը: Միապետականների դավադրությունը Ն.Բոնապարտի դեմ: Պավել I-ի սպանությունը: 1825թ. դեկաբրիստների ապստամբությունը: 1834թ. դավադրությունը Ֆրանսիայում: 1909թ. երիտթուրքերի հեղաշրջումը: Արքիդուքս Ֆերդինանդի սպանությունը	4	տե՛ս գրականության ցանկը
	Մասոնները ժամանակակից աշխարհում	ժամանակակից մասոնները ԱՄՆ-ում, Անգլիայում, Ֆրանսիայում, Գերմանիայում, Ռուսաստանում: Մասոնների Համաշխարհային գերագույն խորհուրդը: Կապույտ " սպիտակ մասոնությունը: Մասոնական օրդենների ժամանակակից դաշնությունները: Մասոնական անտեսանելի իշխանական բուրգերը:	4	տե՛ս գրականության ցանկը
	Մասոնությունը Ռուսական կայսրությունում: Ծագումը " տարածումը	Ռուսական մասոնության սկիզբը, զարգացումը, լրժաների տարածումը: Մասոնական կազմակերպությունները: Ռուսական նշանավոր մասոնները՝ Պյոտր I, ԵկատերինաII, Ա.Սուվորով, Ն.Նովիկով, Մ.Կուտուզով, Պավել I, Ալեքսանդր I, Ն.Կարամզին, Մ.Մպերանսկի, Ա.Գրիբոյեդով, Ա.Պուշկին, Նիկոլայ II, Ա. Կերենսկի,	4	տե՛ս գրականության ցանկը

		Լ.Տրոցկի:		
	Ռուսական քաղաքական մաստնությունը	Ռուսական մասնությունը իրավական պետության ստեղծման համար պայքարում: Մասնության քաղաքականացումը: Կադետական մասնությունը: Առաջադիմականները, նորագույն մասնությունը:	4	տե՛ս գրականության ցանկը
	Մասոնները ՝ հեղափոխությունները Ռուսաստանում	Մասոնական դավադրությունները նախահեղափոխության տարիներին: Ռուսական մասոնները ՝ 1917թ. փետրվարյան հեղափոխությունը: Մասոնները ՝ սոցիալ-դեմոկրատները: Մասոնները ՝ 1917թ. հոկտեմբերյան հեղաշրջումը:	4	տե՛ս գրականության ցանկը

12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

Խ/Խ	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹⁰
1.	Մասնության ծագումն ու տարածումը	Մասնության ծագումը: Մասոնների անտիկ ժառանգությունը: Մասոնական հավատալիքի էությունը: Մասնության ճյուղերը: Մասոնների կանոնադրությունը: Ջ.Անդերսոնի «Մահմանադրության գիրքը»: Մասոնական լոժաները (ժողովարանները): Մասնության կառուցվածքը ՝	6	Հարց ու պատասխան, իրավիճակային վերլուծություն, խնդրի առաջադրում, խմբային քննարկում	տե՛ս գր. ցանկը, 1, 3, 5, 6, 7,10

¹⁰ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

		աստիճանակարգությունը:			
2.	Մասոնական արարողակարգերը	Մասոնության աստիճանները: Օրդենի գաղտնիությունը: Մասոնության մշտական պիտույքները: Լոժայի (ժողովարանի) ընդունելությունը: Աշակերտի, վարպետի “ Բարձրաստիճան վարպետի ձեռնադրումները:	6	Հարց ու պատասխան, իրավիճակային վերլուծություն, խնդրի առաջադրում, խմբային քննարկում	<i>տես պարտադիր գր. ցանկը, 1, 3-5, 6, 7,10</i>
	Մասոնական խորհրդանիշները	Խորհրդանիշեր, նշաններ, այլաբանություններ: Կեռախաչ: Թվերի խորհրդանիշ “ այլն	6	Հարց ու պատասխան իրավիճակային վերլուծություն, խմբային քննարկում	<i>տես պարտադիր գր. ցանկը, 1, 3-5, 6, 7,10</i>
	Մասոնությունը Ռուսական կայսրությունում: Ծագումը և տարածումը	Ռուսական մասոնության սկիզբը, զարգացումը, լոժաների տարածումը: Մասոնական կազմակերպությունները: Ռուսական նշանավոր մասոնները՝ Պյոտր I, Եկատերինա II, Ա.Սուվորով, Ն.Նովիկով, Մ.Կուտուզով, Պավել I, Ալեքսանդր I, Կարամզին, Ա.Պուշկին, Մ.Սպերանսկի, Ա.Գրիբոյեդով, Նիկոլայ II, Ա.Կերենսկի, Լ.Տրոցկի:	4	Հարց ու պատասխան իրավիճակային վերլուծություն, խնդրի առաջադրում, խմբային քննարկում	Т.В.Бакунина “Русские масоны”, Москва, 1990. Т.В.акунина., “Знаменитые русские масоны. Вольные каменщики”, Москва, 1991. Б. Башилов ”История русского масонства” М, 1992. В.С.Брачев., “Масонство и власть в России (XVIII–I четверть XIX в.) СПб, 2000 Брачев В.С. “Масоны в России: от Петра I до наших дней”, СПб, 2002. Вернадский Г.В., “Русское масонство в царствование Екатерины II, СПб, 1999.

<p>Ռուսական քաղաքական մասնությունը</p>	<p>иճառական մասնությունը իրավական պետության ստեղծման համար պայքարում: Մասնության քաղաքականացումը: Կադետական մասնությունը: Առաջադիմականները, նորագույն մասնությունը:</p>	<p>4</p>	<p>Հարց ու պատասխան իրավիճակային վերլուծություն, խնդիրի առաջադրում, խմբային քննարկում</p>	<p>Николаевский, “Русские масоны и революция”, М, 1990. Новиков Р., “Масоны и русская культура”, М., 1996. Платонов О., “Терновый венец России”, М., 1996. Серков, “История русского масонства”, М., 1997. Серков, “История русского масонства XIX века”, СПб, 2000.</p>
<p>Մասոնները և հեղափոխությունները Ռուսաստանում</p>	<p>Մասոնական դավադրությունները նախահեղափոխ. տարիներին: Ռուսական մասոնները և 1917թ. փետրվարյան հեղափոխությունը: Մասոնները և սոցիալ-դեմոկրատները: Մասոնները և 1917թ. հոկտեմբերյան հեղաշրջումը:</p>	<p>4</p>	<p>իրավիճակային վերլուծություն, խնդիրի առաջադրում, խմբային քննարկում</p>	<p>Вакунина “Русские масоны”, Москва, 1990. Бакунина, “Знаменитые русские масоны. Вольные каменьщики”, Москва, 1991. Башилов “История русского масонства” М., 1992. Николаевский “Русские масоны и революция”, М., 1990</p>

12.3. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

Խ/Խ	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Աշխատանքի տեսակը ¹¹	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹²
-----	--------------------------------	--------------------------------	------------------------	--------------	-----------------------------

¹¹ Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը

¹² Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր. ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

1.	Մասունների անտիկ ժառանգությունը:	Ռեֆերատ, կլոր սեղան, նախագիծ, խմբային աշխատանք, անհատական աշխատանք, զեկույց	10-րդ և 16-րդ շաբաթ	Գրավոր	<i>տես զր. ցանկը, 1, 3, 5, 6, 7,10</i>
2.	Ռոզենկրոյցների ընկերությունները:	Ռեֆերատ, կլոր սեղան, նախագիծ, խմբային աշխատանք, անհատական աշխատանք, զեկույց	10-րդ և 16-րդ շաբաթ	Գրավոր	<i>տես զր. ցանկը, 1, 3, 5, 6, 7,10</i>
3.	օսամպլիերների ընկերությունները:	Ռեֆերատ, կլոր սեղան, խմբային աշխատանք, անհատական աշխատանք, զեկույց	10-րդ և 16-րդ շաբաթ	Գրավոր	<i>տես զր. ցանկը, 1, 3, 5, 6, 7,10</i>
4	Մասունական հավատալիքի էությունը:	Ռեֆերատ, կլոր սեղան, նախագիծ, խմբային աշխատանք, անհատական աշխատանք, զեկույց	10-րդ և 16-րդ շաբաթ	Գրավոր	<i>տես զր. ցանկը, 1, 2, 4, 5, 6, 7,10</i>
5	Մասնության ճյուղերը:	Ռեֆերատ, կլոր սեղան, նախագիծ, խմբային աշխատանք, անհատական աշխատանք, զեկույց	10-րդ և 16-րդ շաբաթ	Գրավոր	<i>տես զր. ցանկը, 1, 3, 5, 6, 7,10</i>
6	Մասունների կանոնադրությունը:	Ռեֆերատ, կլոր սեղան, նախագիծ, խմբային աշխատանք, անհատական աշխատանք, զեկույց	10-րդ և 16-րդ շաբաթ	Գրավոր	<i>տես զր. ցանկը, 1, 2, 6, 7,10</i>
7	Մասնության կառուցվածքը և և աստիճանակարգությունը:	Ռեֆերատ, կլոր սեղան, նախագիծ, խմբային աշխատանք, անհատական աշխատանք, զեկույց	10-րդ և 16-րդ շաբաթ	Գրավոր	<i>տես զր. ցանկը, 1, 3, 5, 6, 7,10</i>
8	Մասունական արարողակարգերը:	Ռեֆերատ, կլոր սեղան, նախագիծ, խմբային աշխատանք, անհատական աշխատանք, զեկույց	10-րդ և 16-րդ շաբաթ	Գրավոր	<i>տես զր. ցանկը, 1, 3, 5, 6, 7,10</i>
9	Խորհրդանիշեր, նշաններ, այլաբանություններ	Ռեֆերատ, կլոր սեղան, նախագիծ, խմբային աշխատանք, անհատական աշխատանք, զեկույց	10-րդ և 16-րդ շաբաթ	Գրավոր	<i>տես զր. ցանկը, 1, 3, 5, 6, 7,10</i>
10	Մասունական ընկերությունների կազմավորո	Ռեֆերատ, կլոր սեղան, նախագիծ, խմբային աշխատանք, անհատական աշխատանք, զեկույց	10-րդ և 16-րդ շաբաթ	Գրավոր	<i>տես զր. ցանկը, 1, 2, 6, 7</i>
11	Լոնդոնյան Գերագույն խորհուրդը:	Ռեֆերատ, կլոր սեղան, նախագիծ, խմբային աշխատանք, անհատական աշխատանք, զեկույց	10-րդ և 16-րդ շաբաթ	Գրավոր	<i>տես զր. ցանկը, 1, 3, 5, 6, 7,10</i>

12	Ֆրանսիական մասոնությունը: Գերմանական մասոնությունը:	Ռեֆերատ, կլոր սեղան, նախագիծ, խմբային աշխատանք, անհատական աշխատանք, զեկույց	10-րդ և 16-րդ շաբաթ	Գրավոր	<i>տես գր. ցանկը, 1,2, 3, 4, 6, 7,10</i>
13	Իտալական օթյակը:	Ռեֆերատ, կլոր սեղան, նախագիծ, խմբային աշխատանք, անհատական աշխատանք, զեկույց	10-րդ և 16-րդ շաբաթ	Գրավոր	<i>տես գր. ցանկը, 1, 3, 5, 6, 7,10</i>
14	Մալթական օթյակը:	Ռեֆերատ, կլոր սեղան, նախագիծ, խմբային աշխատանք, անհատական աշխատանք, զեկույց	10-րդ և 16-րդ շաբաթ	Գրավոր	<i>տես գր. ցանկը, 1, 3, 5, 6, 7,10</i>
15	Ամերիկյան մասոններ:	Ռեֆերատ, կլոր սեղան, նախագիծ, խմբային աշխատանք, անհատական աշխատանք, զեկույց	10-րդ և 16-րդ շաբաթ	Գրավոր	<i>տես գր. ցանկը, 1, 3, 5, 6, 7,10</i>
16	Մասոնները և XVIII դարի ֆրանսիական հեղափոխությունը:	Ռեֆերատ, կլոր սեղան, նախագիծ, խմբային աշխատանք, անհատական աշխատանք, զեկույց	10-րդ և 16-րդ շաբաթ	Գրավոր	<i>տես գր. ցանկը, 1, 3, 5, 6, 7,10</i>
17	Մասոնները և Անգլիայի ամերիկյան գաղութների անկախության համար պատերազմը:	Ռեֆերատ, կլոր սեղան, նախագիծ, խմբային աշխատանք, անհատական աշխատանք, զեկույց	10-րդ և 16-րդ շաբաթ	Գրավոր	<i>տես գր. ցանկը, 1, 3, 5, 6, 7,10</i>
18	1810-1826թթ. ազատագրական պայքարը Լատինական Ամերիկայի երկրներում և մասոնները:	Ռեֆերատ, կլոր սեղան, նախագիծ, խմբային աշխատանք, անհատական աշխատանք, զեկույց	10-րդ և 16-րդ շաբաթ	Գրավոր	<i>տես գր. ցանկը, 1, 3, 5, 6, 7,10</i>
19	Մասոնները և 1821-1829թթ. հունական ազատագրական պայքարը:	Ռեֆերատ, կլոր սեղան, նախագիծ, խմբային աշխատանք, անհատական աշխատանք, զեկույց	10-րդ և 16-րդ շաբաթ	Գրավոր	<i>տես գր. ցանկը, 1, 3, 5, 6, 7,10</i>
20	XIX դարի իտալական ազատագրական պայքարը և մասոնները	Ռեֆերատ, կլոր սեղան, նախագիծ, խմբային աշխատանք, անհատական աշխատանք, զեկույց	10-րդ և 16-րդ շաբաթ	Գրավոր	<i>տես գր. ցանկը, 1, 3, 5, 6, 7,10</i>
21	1848-1849թթ. եվրոպական հեղափոխական ազգային-ազատագրական շարժումները և մասոնները	Ռեֆերատ, կլոր սեղան, նախագիծ, խմբային աշխատանք, անհատական աշխատանք, զեկույց	10-րդ և 16-րդ շաբաթ	Գրավոր	<i>տես գր. ցանկը, 1, 3, 5, 6, 7,10</i>

22	Մասունները ժամանակակից աշխարհում:	Ռեֆերատ, կլոր սեղան, նախագիծ, խմբային աշխատանք, անհատական աշխատանք, զեկույց	10-րդ և 16-րդ շաբաթ	Գրավոր	<i>տես գր. ցանկը, 1, 3, 5, 6, 7,10</i>
23	ԱՄՆ-ի մասն նախագահները:	Ռեֆերատ, կլոր սեղան, նախագիծ, խմբային աշխատանք, անհատական աշխատանք, զեկույց	10-րդ և 16-րդ շաբաթ	Գրավոր	<i>տես գր. ցանկը, 1, 3, 5, 6, 7,10</i>
24	Մասունական անտեսանելի իշխանական բուրգերը: Մասունների Համաշխարհային գերագույն խորհուրդը	Ռեֆերատ, կլոր սեղան, նախագիծ, խմբային աշխատանք, անհատական աշխատանք, զեկույց	10-րդ և 16-րդ շաբաթ	Գրավոր	<i>տես գր. ցանկը, 1, 3, 5, 6, 7,10</i>

13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում¹³

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	Լսարան
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Մարքեր, սարքավորումներ	համակարգիչ, պրոյեկտոր, Սմարթ գրատախտակ
Համակարգչային ծրագրեր	
Այլ	Քարտեզներ, տեղեկատվական նյութեր, պաստառներ

¹³ Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

14. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի¹⁴:

14.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

14.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է քննությամբ :

Քննությամբ ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակում 2 քննության միջոցով և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:

14.3. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

¹⁴«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.06.2022թ.),

1. Մասոնության ծագումը:
2. Մասոնների անտիկ ժառանգությունը:
3. Ռոզենկրոյցների ընկերությունները:
4. Տամայլիերների ընկերությունները:
5. Մասոններն ու եկեղեցին:
6. Մասոնական հավատալիքի էությունը:
7. Մասոնության ճյուղերը:
8. Մասոնների կանոնադրությունը:
9. Ջ.Անդերսոնի «Մահմանադրության գիրքը»:
10. Մասոնական լոժաները (ժողովարանները):
11. Մասոնության կառուցվածքը և աստիճանակարգությունը:
12. Մասոնության աստիճանները:
13. Օրդենի գաղտնիությունը:
14. Մասոնության մշտական պիտույքները:
15. Մասոնական արարողակարգերը:
16. Լոժայի (ժողովարանի) ընդունելությունը:
17. Աշակերտի, վարպետի և բարձրաստիճան վարպետի ձեռնադրումները:
18. Խորհրդանիշեր, նշաններ, այլաբանություններ:
19. Խաչի խորհրդանիշը: Կեռախաչ: Մագեն Դավիդ:
20. Թվերի խորհրդանիշ:
21. Ավետարանական խորհրդանիշ:
22. Քրիստոնեական խորհրդանիշ:
23. Կապույտ, կարմիր, վարդագույն մասոնության խորհրդանիշերը:
24. Մասոնական ընկերությունների կազմավորումը:
25. «Լոնդոնյան Գերագույն խորհուրդը»:
26. Անգլիայի մեծ լոժան (ժողովարանը):
27. Շոտլանդական մասոնությունը:
28. Մասոնները XVIIդ. անգլիական հեղափոխության և Ստյուարտների վերահաստատման տարիներին:
29. Ֆրանսիական մասոնությունը: «Ֆրանսիայի Մեծ Արևելքը», «Ֆրանսիայի Մեծ լոժան»:
30. Գերմանական մասոնությունը:
31. Ռոզենկրոյցների ընկերությունները:

32. Իտալական լոժան:
33. Մալթական լոժան:
34. Ամերիկյան մասոնների կազմավորումը:
35. Մասոնները և Անգլիայի ամերիկյան գաղութների անկախության համար պատերազմը:
ԱՄՆ-ի անկախության հռչակագրի ընդունումը:
36. Ամերիկյան մեծ մասոնները՝ Բ.Ֆրանկլին, Թ.Ջեֆերսոն, Ջ.Վաշինգտոն, Ջ.Մեդիսոն,
Թ.Փեյն:
37. XVIII դարի ֆրանսիական լուսավորիչ – մասոնները՝ Վոլտեր, Դիդրո, Մոնտեսքյո,
Ռուսո:
38. Ֆրանսիական Բուրբոնները և մասոնները: Բուրժուակա՞ն, թե մասոնական
հեղափոխություն: Մասոնական դավադրություննե՞ր, թե ապստամբություններ:
39. Միապետական մասոնները՝ կոմս դ'Արտուա, Ֆ.Օդլեանցի, Նեկկեր, Ֆ.
Էզալիտե, Ժ.դ'Մեստր:
40. Հեղափոխական մասոնները՝ Ժ.Պ.Մարատ, Մ.Լաֆայետ, Ժ.Բայի, Սիեյես, Միրաբո:
41. Նապոլեոնը և մասոնները:
42. 1810-1826թթ. ազատագրական պայքարը Լատինական Ամերիկայի երկրներում և
մասոնները (Ման Մարտին, Սիմոն Բոլիվար, Ֆրանսիսկո Միրանդա, Միգել Իդալգո,
Մորելոս, Ֆ.Մինա, Իտուրբիտե, Սանտա - Աննա):
43. «Ֆիլիկի Էտերիանե և 1821-1829թթ. հունական ազատագրական պայքարը:
44. XIX դարի իտալական ազատագրական պայքարը և մասոնները (Կ.Կավուր,
Ջ.Մացցինի, Ջ.Գարիբալդի, Վիկտոր - Էմմանուել II):
45. 1848 -1849թթ. եվրոպական հեղափոխական ազգային - ազատագրական շարժումները
և մասոնները (Ֆ. Գիզո, Լ. Բլան, Կավենյակ, Լ. Կոշուտ):
46. Մասոնական դավադրություններ. առասպել լ, թե իրականություն
47. Թերմիդորի 9–ի հեղաշրջումը: «Դավադրություն հանուն հավասարության: Բրյումերի
18-ի հեղաշրջումը: Միապետականների դավադրությունները Նապոլեոն Բոնապարտի
դեմ:
48. Պավել I-ի սպանությունը (1801թ.): Դավադրություն Կարլ IV-ի դեմ (1807-1808թթ.):
49. Պետական հեղաշրջում Շվեդիայում (1809թ.): Ալեքսանդր Օբրենովիչի սպանությունը
(1817թ.): 1820թ. զինվորական դավադրությունը Իսպանիայում:
50. 1825թ. դեկաբրիստների ապստամբությունը:
51. 1834թ. դավադրությունը Ֆրանսիայում: 1851-1852թթ. պետական հեղաշրջումները
Ֆրանսիայում:

52. 1876թ. դավադրությունը. սուլթան Աբդուլ-Ազիզի սպանությունը: 1909թ. երիտթուրքերի հեղաշրջումը:
53. Արքիդուքս Ֆերդինանդի սպանությունը (1914թ.): Ռասպուտինի սպանությունը (1916թ.):
54. Մասոնները ժամանակակից ԱՄՆ-ում:
55. ԱՄՆ-ի Մասոն նախագահները:
56. Լաուտարո լոժան Լատինական Ամերիկայում:
57. Մասոնները ժամանակակից Անգլիայում, Ֆրանսիայում, Գերմանիայում, Ռուսաստանում:
58. Մասոնների «Համաշխարհային գերագույն խորհուրդը»:
59. «Կապույտ» և «սպիտակ» մասոնությունը: Մասոնական օրդենների ժամանակակից դաշնությունները:
60. Մասոնական անտեսանելի իշխանական բուրգերը:
61. Ռուսական մասոնության սկիզբը, զարգացումը, լոժաների տարածումը: Մասոնական կազմակերպությունները:
62. Ռուսական նշանավոր մասոնները՝ Պյոտր I, Եկատերինա II, Ա.Սուվորով, Ն.Նովիկով, Մ.Կուտուզով, Ա.Կուրակին, Պավել I, Ալեքսանդր I, Ն.Կարամզին, Մ.Սպերանսկի, Ա.Գրիբոյեդով, Ա.Պուշկին, Նիկոլայ II, Ա.Կերենսկի, Լ.Տրոցկի:
63. Ռուսական քաղաքական մասոնությունը: Ռուսական մասոնությունը իրավական պետության ստեղծման համար պայքարում: Մասոնության քաղաքականացումը:
64. Կադետական մասոնությունը: Առաջադիմականները, նորագույն մասոնությունը:
65. Մասոնական դավադրությունները Ռուսաստանում նախահեղափոխական տարիներին:
66. Ռուսական մասոնները և 1917թ. փետրվարյան հեղափոխությունը: Մասոնները և սոցիալ-դեմոկրատները:
67. Մասոնները և 1917թ. հոկտեմբերյան հեղաշրջումը:

Ա) 1-ին ընթացիկ քննություն (կիսամյակի 9-10 շաբաթվա ընթացքում)

▪ Ընդգրկված հարցեր.

1. Մասոնության ծագումը:
2. Մասոնների անտիկ ժառանգությունը:

3. Ռոզենկրոյցների ընկերությունները:
4. Տամպլիերների ընկերությունները:
5. Մասոններն ու եկեղեցին:
6. Մասոնական հավատալիքի էությունը:
7. Մասոնության ճյուղերը:
8. Մասոնների կանոնադրությունը:
9. Ջ.Անդերսոնի Սահմանադրության գիրքը:
10. Մասոնական ժողովարանները:
11. Մասոնության կառուցվածքը և աստիճանակարգությունը:
12. Մասոնության աստիճանները:
13. Օրդենի գաղտնիությունը:
14. Մասոնության մշտական պիտույքները:
15. Մասոնական արարողակարգերը:
16. Ժողովարանի ընդունելությունը:
17. Աշակերտի, վարպետի և բարձրաստիճան վարպետի ձեռնադրումները:
18. Խորհրդանիշեր, նշաններ, այլաբանություններ:
19. Խաչի խորհրդանիշը: Կեռախաչ: Մագեն Դավիդ:
20. Թվերի խորհրդանիշ:
21. Ավետարանական խորհրդանիշ:
22. Քրիստոնեական խորհրդանիշ:
23. Կապույտ, կարմիր, վարդագույն մասոնության խորհրդանիշերը:
24. Մասոնական ընկերությունների կազմավորումը:
25. Լոնդոնյան Գերագույն խորհուրդը:
26. Անգլիայի մեծ ժողովարանը:
27. Շոտլանդական մասոնությունը:
28. Մասոնները XVIIդ. անգլիական հեղափոխության և Ստյուարտների վերահաստատման տարիներին:
29. Ֆրանսիական մասոնությունը: Ֆրանսիայի Մեծ Արևելքը, Ֆրանսիայի Մեծ օթյակը:
30. Գերմանական մասոնությունը:
31. Ռոզենկրոյցների ընկերությունները:
32. Իտալական ժողովարանը:
33. Մալթական ժողովարանը:

Բ) 2-րդ ընթացիկ քննություն (կիսամյակի 19-20 շաբաթվա ընթացքում)

▪ Ընդգրկված հարցեր.

1. Ամերիկյան մասոնների կազմավորումը:
2. Մասոնները և Անգլիայի ամերիկյան գաղութների անկախության համար պատերազմը: ԱՄՆ-ի անկախության հռչակագրի ընդունումը:
3. Ամերիկյան մեծ մասոնները՝ Բ.Ֆրանկլին, Թ.Ջեֆերսոն, Ջ.Վաշինգտոն, Ջ.Մեդիսոն, Թ.Փեյն:
4. XVIII դարի ֆրանսիական լուսավորիչ – մասոնները՝ Վոլտեր, Դիդրո, Մոնտեսքյո, Ռուսո:
5. Ֆրանսիական Բուրբոնները և մասոնները: Բուրժուակա՞ն, թե մասոնական հեղափոխություն: Մասոնական դավադրություննե՞ր, թե ապստամբություններ:
6. Միապետական մասոնները՝ կոմս դ'Արտուա, Ֆ.Օռլեանցի, Նեկկեր, Ֆ. Էգալիտե, Ժ.դ'Մեստր:
7. Հեղափոխական մասոնները՝ Ժ.Պ.Մարատ, Մ.Լաֆայետ, Ժ.Բայի, Սիեյես, Միրաբո:
8. Նապոլեոնը և մասոնները:
9. 1810-1826թթ. ազատագրական պայքարը Լատինական Ամերիկայի երկրներում և մասոնները (Ման Մարտին, Սիմոն Բոլիվար, Ֆրանսիսկո Միրանդա, Միգել Իդալգո, Մորելոս, Ֆ.Մինա, Իտուրբիտե, Սանտա - Աննա):
10. «Ֆիլիկի Էտերիանե և 1821-1829թթ. հունական ազատագրական պայքարը:
11. XIX դարի իտալական ազատագրական պայքարը և մասոնները (Կ.Կավուր, Ջ.Մացցինի, Ջ.Գարիբալդի, Վիկտոր - Էմանուել II):
12. 1848 -1849թթ. եվրոպական հեղափոխական ազգային - ազատագրական շարժումները և մասոնները (Ֆ. Գիգո, Լ. Բլան, Կավենյակ, Լ. Կոշուտ):
13. Մասոնական դավադրություններ. առասպել լ, թե իրականություն
14. Թերմիդորի 9-ի հեղաշրջումը: Դավադրություն հանուն հավասարության: Բրյումերի 18-ի հեղաշրջումը: Միապետականների դավադրությունները Նապոլեոն Բոնապարտի դեմ:
15. Պավել I-ի սպանությունը (1801թ.): Դավադրություն Կարլ IV-ի դեմ (1807-1808թթ.):
16. Պետական հեղաշրջում Շվեդիայում (1809թ.): Ալեքսանդր Օրբենովիչի սպանությունը (1817թ.): 1820թ. զինվորական դավադրությունը Իսպանիայում:
17. 1825թ. դեկաբրիստների ապստամբությունը:

18. 1834թ. դավադրությունը Ֆրանսիայում: 1851-1852թթ. պետական հեղաշրջումները Ֆրանսիայում:
 19. 1876թ. դավադրությունը. սուլթան Արդուլ-Ազիզի սպանությունը: 1909թ. երիտթուրքերի հեղաշրջումը:
 20. Արքիդուքս Ֆերդինանդի սպանությունը (1914թ.): Ռասպուտինի սպանությունը (1916թ.):
 21. Մասոնները ժամանակակից ԱՄՆ-ում:
 22. ԱՄՆ-ի Մասոն նախագահները:
 23. Լաուտարո լոժան Լատինական Ամերիկայում:
 24. Մասոնները ժամանակակից Անգլիայում, Ֆրանսիայում, Գերմանիայում, Ռուսաստանում:
 25. Մասոնների Համաշխարհային գերագույն խորհուրդը:
 26. Կապույտ և սպիտակ մասոնությունը: Մասոնական օրդենների ժամանակակից դաշնությունները:
 27. Մասոնական անտեսանելի իշխանական բուրգերը:
 28. Ռուսական մասոնության սկիզբը, զարգացումը, լոժաների տարածումը: Մասոնական կազմակերպությունները:
 29. Ռուսական նշանավոր մասոնները՝ Պյոտր I, Եկատերինա II, Ա.Սուվորով, Ն.Նովիկով, Մ.Կուտուզով, Ա.Կուրակին, Պավել I, Ալեքսանդր I, Ն.Կարամզին, Մ.Սպերանսկի, Ա.Գրիբոյեդով, Ա.Պուշկին, Նիկոլայ II, Ա.Կերենսկի, Լ.Տրոցկի:
 30. Ռուսական քաղաքական մասոնությունը: Ռուսական մասոնությունը իրավական պետության ստեղծման համար պայքարում: Մասոնության քաղաքականացումը:
 31. Կադետական մասոնությունը: Առաջադիմականները, նորագույն մասոնությունը:
 32. Մասոնական դավադրությունները Ռուսաստանում նախահեղափոխական տարիներին:
 33. Ռուսական մասոնները և 1917թ. փետրվարյան հեղափոխությունը: Մասոնները և սոցիալ-դեմոկրատները:
 34. Մասոնները և 1917թ. հոկտեմբերյան հեղաշրջումը:
- 1.1. Գնահատման չափանիշները¹⁵.**
 1. Մեմինար պարապմունքներ՝ առավելագույնը 40 միավոր:
 2. Ընթացիկ քննություններ՝ գումարային առավելագույնը 40 միավոր
 3. Ինքնուրույն աշխատանք՝ առավելագույնը 20 միավոր:

¹⁵ Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման

«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն՝ 022201.00.7 – Պատմություն
/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ 022201.01.7 – Պատմություն
/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ մագիստրոս
/բակլավր, մագիստրատուրա/

Վանաձոր 2024

Առկա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/մ -009-Մաստնության պատմություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	6 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 4-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	84	Դասախոսություն	54
			Մեմինար	30
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	96		
	Ընդամենը	180		
Ստուգման ձևը	Քննություն			
Դասընթացի նպատակը	<p>Դասընթացի նպատակն է Ուսանողներին տալ գիտելիքներ մասոնների՝ որպես համաշխարհային պատմության մեջ ամենահանրահայտ և ամենանշանավոր գաղտնի ընկերության անդամների մասին, որոնց գործունեությունը մի քանի հարյուրամյակ շարունակ պատված է եղել գաղտնիության ու խորհրդավորության քողով, ինչպես նաև բազմաթիվ առասպելներով և մտածածին, հորինովի պատմություններով: Մասոնական օթյակների անդամներ են եղել և ներկայումս էլ հանդիսանում են համաշխարհային պատմության մեջ լուրջ դերակատարում ունեցած բազմաթիվ միապետներ, կառավարիչներ, քաղաքական, տնտեսական, մշակութային գործիչներ:</p>			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p><i>Գիտելիք</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. մասոնների ծագումը, կազմավորումը, գաղափարախոսությունը, համաշխարհային պատմական գործընթացներին մասնակցությունը, ժամանակակից աշխարհում նրանց ունեցած դերը: <p><u>կարողություն</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 2. ներկայացնել մասոնների գաղտնի ընկերությունները 3. բացահայտել մասոնների դերը Ամերիկայում, Ֆրանսիայում, Ռուսաստանում տեղի ունեցած հեղափոխություններում, 19-րդ դարի ազատագրական շարժումներում 4. ներկայացնել մասոնների դերը ժամանակակից աշխարհաքաղաքական գործընթացներում 5. կատարել պատմագիտական վերլուծություններ 			

	<p><i>Հմտություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • պատմության վերաբերյալ բազմաբնույթ գիտելիքների համակարգում և տեսական վերլուծություն • համադրել պատմական փաստերը և համակողմանի գնահատել երևույթները • գիտելիքների կիրառում՝ համաշխարհային քաղաքական զարգացումները հասկանալու համար • պատմական գործընթացներն ու իրադարձությունները համեմատելու և դրանց պատճառահետևանքային կապերը բացահայտելու կարողություն:
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<p>1) Մասունների գաղտնի ընկերությունները Մասունության ծագումը: Մասունների անտիկ ժառանգությունը: Ռոզենկրոյցների ընկերությունները: Տամպլիերների ընկերությունները: Մասուններն ու եկեղեցին: Մասունական հավատալիքի էությունը: Մասունության ճյուղերը:</p> <p>2) Մասունական կանոնադրությունը և մասունական աստիճանակարգությունը Մասունների կանոնադրությունը: Ջ.Անդերսոնի Սահմանադրության գիրքը: Մասունական լոժաները (ժողովարանները): Մասունության կառուցվածքը և աստիճանակարգությունը: Մասունության աստիճանները: Օրդենի գաղտնիությունը: Մասունության մշտական պիտույքները:</p> <p>3) Մասունական արարողակարգերը Լոժայի (ժողովարանի) ընդունելությունը: Աշակերտի, վարպետի և բարձրաստիճան վարպետի ձեռնադրումները:</p> <p>4) Մասունական խորհրդանիշները Խորհրդանիշեր, նշաններ, այլաբանություններ: Խաչի խորհրդանիշը: Կեռախաչ: Մագեն Դավիդ: Թվերի խորհրդանիշ: Ավետարանական խորհրդանիշ: Քրիստոնեական խորհրդանիշ: Կապույտ, կարմիր, վարդագույն մասունության խորհրդանիշերը:</p> <p>5) Մասունական գաղտնի ընկերությունների կազմավորումը Արևմտյան Եվրոպայի երկրներում Մասունական ընկերությունների կազմավորումը: Լոնդոնյան Գերագույն խորհուրդը: Անգլիայի մեծ օթյակը: Շոտլանդական մասունությունը: Մասունները XVIIդ. անգլիական հեղափոխության և Ստյուարտների վերահաստատման տարիներին: Ֆրանսիական մասունությունը: Ֆրանսիայի Մեծ Արևելքը, Ֆրանսիայի Մեծ օթյակը: Գերմանական մասունությունը: Ռոզենկրոյցների ընկերությունները: Իտալական լոժան, Մալթական լոժան:</p>

6) Մասունները և XVII դարի ամերիկյան հեղափոխությունը

Ամերիկյան մասունների կազմավորումը: Մասունները և Անգլիայի ամերիկյան գաղութների անկախության համար պատերազմը: ԱՄՆ-ի անկախության հռչակագրի ընդունումը: Ամերիկյան մեծ մասունները՝ Բ.Ֆրանկլին, Թ.Ջեֆերսոն, Ջ.Վաշինգտոն, Ջ.Մեդիսոն, Թ.Փեյն:

6) Մասունները և XVIII դարի ֆրանսիական հեղափոխությունը

XVIII դարի ֆրանսիական լուսավորիչ – մասունները՝ Վոլտեր, Դիդրո, Մոնտեսքյո, Ռուսո: Ֆրանսիական Բուրբոնները և մասունները: Բուրժուակա՞ն, թե մասունական հեղափոխություն: Մասունական դավադրություննե՞ր, թե ապստամբություններ: Միապետական մասունները՝ կոմս դ'Արտուա, Ֆ.Օռլեանցի, Նեկկեր, Ֆ. Էզալիտե, Ժ.դ'Մեստր:

Հեղափոխական մասունները՝ Ժ.Պ.Մարատ, Մ.Լաֆայետ, Ժ.Բայի, Սիեյես, Միրաբո: Նապոլեոնը և մասունները:

7) Մասունները և XIX դարի ազատագրական շարժումները

1810-1826թթ. ազատագրական պայքարը Լատինական Ամերիկայի երկրներում և մասունները (Սան Մարտին, Սիմոն Բոլիվար, Ֆրանսիակո Միրանդա, Միգել Իդալգո, Մորելոս, Ֆ.Մինա, Իտուրբիտե, Սանտա - Աննա):

Ֆիլիպի Էտերիան և 1821-1829թթ. հունական ազատագրական պայքարը: XIX դարի իտալական ազատագրական պայքարը և մասունները (Կ.Կավուր, Ջ.Մացինի, Ջ.Գարիբալդի, Վիկտոր - Էմանուել II): 1848 -1849թթ. եվրոպական հեղափոխական ազգային - ազատագրական շարժումները և մասունները (Ֆ. Գիզո, Լ. Բլան, Կավենյակ, Լ. Կոշուտ):

8) Մասունական դավադրություններ. առասպել՝, թե իրականություն

Թերմիդորի 9-ի հեղաշրջումը: Դավադրություն հանուն հավասարության: Բրյումերի 18-ի հեղաշրջումը:

Միապետականների դավադրությունները Նապոլեոն Բոնապարտի դեմ: Պավել I-ի սպանությունը (1801թ.):

Դավադրություն Կարլ IV-ի դեմ (1807-1808թթ.): Պետական հեղաշրջում Շվեդիայում (1809թ.): Ալեքսանդր Օբրենովիչի սպանությունը (1817թ.):

1820թ. զինվորական դավադրությունը Իսպանիայում: 1825թ. դեկաբրիստների ապստամբությունը: 1834թ. դավադրությունը Ֆրանսիայում: 1851-1852թթ.

պետական հեղաշրջումները Ֆրանսիայում: 1876թ. դավադրությունը. սուլթան Աբդուլ-Ազիզի սպանությունը:

1909թ. երիտթուրքերի հեղաշրջումը: Արքիդուքս Ֆերդինանդի սպանությունը (1914թ.): Ռասպուտինի սպանությունը (1916թ.):

9) Մասունները ժամանակակից աշխարհում

Մասունները ժամանակակից ԱՄՆ-ում: ԱՄՆ-ի Մասուն

	<p>նախագահները: Լաուտարո լոժան Լատինական Ամերիկայում: Մասոնները Անգլիայում, Ֆրանսիայում, Գերմանիայում, Ռուսաստանում: Մասոնների Համաշխարհային գերագույն խորհուրդը: Կապույտ և սպիտակ մասոնությունը: Մասոնական օրդենների ժամանակակից դաշնությունները: Մասոնական անտեսանելի իշխանական բուրգերը:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճան, ✓ ինքնուրույն աշխատանքի կատարում, ✓ սեմինար պարապմունքներին ուսանողի մասնակցություն, ✓ ուսանողի կողմից դրսևորած ընթացիկ ակտիվություն, հմտություններ և կարողություններ, ✓ բանավոր ամփոփիչ քննություն:
<p>Գրականություն</p>	<p><i>Պարտադիր</i></p> <p>Бакунина Т.В., “Русские масоны”, Москва, 1990.</p> <p>Бакунина Т.В., “Знаменитые русские масоны. Вольные каменьщики”, Москва, 1991.</p> <p>Башилов Б. История русского масонства, Москва, 1992.</p> <p>Бегун А.П., “Франкмасонства”, Витебск, 1984.</p> <p>Берберова Н.Н., “Люди и ложа”, Москва, 1992.</p> <p>Берберова Н.Н., “Люди и ложа. Русские масоны XX столетия”, Москва, 1997.</p> <p>Боголюбов Н., “Тайные общества XX века”, Москва, 2001.</p> <p>Боровой А., “Современное масонство на Западе”, Москва, 1992.</p> <p>Брачев В.С., “Масонство и власть в России (XVIII–первая четвертьXIX в.) СПб, 2000</p> <p>Брачев В.С. “Масоны в России: от Петра I до наших дней”, СПб, 2002.</p> <p>Вернадский Г.В., “Русское масонство в царствование Екатерины II, СПб, 1999.</p> <p>Замойский Л., “За фасадом масонского храма”, Москва, 1990.</p> <p>Иванов В.Ф., “Провославный мир и масонство”, Москва, 1993.</p> <p>Карпачев С.П., “Российское масонство XVIII – XX веков”, Москва, 2000.</p> <p>Курбатов В.И., “Тайное общество масонов”, Москва, 2007.</p>

Марамарко М., Массонство в прошлом и настоящем, Москва, 2007.

Масоны и масонство. Сборник статей. том I-II, Москва, 1997.

Николаевский Б., "Русские масоны и революция", Москва, 1990.

Новиков Р.Д., "Масоны и русская культура", Москва, 1996.

Перминов П., "Под сенью восьмиконечного креста", Москва, 1991.

Печникова Р.Ю., "Мальтийский орден в прошлом и настоящем", Москва, 1990.

Платонов О.А., "Терновый венец России", Москва, 1996.

Ридли Джаспер, "Фримасоны", Москва, 2007.

Серков А.И., "История русского масонства", Москва, 1997.

Серков А.И., "История русского масонства XIX века", СПб, 2000.

Серков А.И., Русское масонство 1731-2000, Энциклопедический словарь, Москва, 2001.

Старцев В.И., Русское политическое масонство начало XX века", СПб, 1990.

Соловьев О.Ф., "Масонство в мировой политике XX века", М.,1998.

Соловьев О.Ф., "Русские масоны", Москва, 2007.

Черняк Е. Б., "Невидимые империи", Москва, 1987.

Эрцен – Глерон, "Тайные фигуры розенкрейцеров", Москва, 1997.